

Хүн ба хуули

АХА НҮХЭДЭЙ ТУҢАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэд министр-твон олондотод мэдээлэл тараагдах хэрэгсэлүүдэд хүдмэрлэгшдэд ээлжтэй конференци үргэргээ. Тс. ерадиокоманиин, газеттүүдэд хүдмэрлэгшдэдөө адна, тус министртын албан зургаануудад таагвур-ые даагшанаар конференцид хабаадалсан байна. Рес. публикын дотоодын хэрэгүүдэд министр орлогшо, до-оодын албанай полковник А. Г. Цыдыпов тус конфе-ренцид хүтэлбэрлэж, оролто үгс хэлээ. Республи-ын МВД-гэй байан зарлуулгын болон социална са-ааруулгын албанай таагше даагша, дотоодын албанай полковник Н. Н. Аннхеев үгс хэлээ.

Манай республикада хуулийн хариуцагдаа хаба-дуулагшад урдандаа мурдэлгын нэгэл газарта амла-аар байрладаг нэн, хүүлэй дүрбэн жэлэй туршада рес-ублика болон бусад област, хизаарнуудта хуулида-арша, хуулиан ааша гаргагшад олон болохоод, Улаан-Удэд хоёрдохим тиймэ байра хална бин болго-донхой, мурдэлгэд олоороо орон эднэр сүүдхэдэ ээлжээн унтадаг, эдэ хоолоорше дутагдаха ушао үзэгдэдэг болоо, гэжэ Николай Николаевич тобиолно.

Мүнөө дэлгүүрэй хүнээ байдалаа оронон үгсэ МВД-гэй бүхэ поддэдотоннуудта үгсэдэг мүнэн ду-адаа, мурдэлгэд байршад эхэ ба үгсүүдэй колоннуудай хүтэлбэрлэгшэд хилээмэй заводуудта үүдхэлэн хуука, столоннуудта хилээмэ абаашаан шаар ээнэдэ баримта боложо угнаа. Ижээшэ мур-дэлгэд байдаг хотын нэгдэлх байдалаа сүүдхэдэ гурбан-шанг буухаа хилээмэ хэрэгтэй болодог юм байба. Урдандаа түрмэдэ хуука байгшад хүдмэри хэжэ, та-хизэ наймаанда гаргажа байхдаа эдхэ хоолоор ду-адалдаггүй, бүхэ хэрэгтэй зүйлнүүдээр хаагдадаг байан гэжэ, Тинхэдэ эднэр гурбан жасада өһөдөн-өө хубита оруулдаг, гэртэ бусажа эрхэдээ, хармаан-даа хэдэн зуугаад түхүүр мүнэгтэй байдаг нэм шүү. Мүнөө тиймэ муулан дуулан болоо бшуу. Харин мүнөө иднэ бүхэ хүдмэри болинтоо. Ушарын гэжэдэ, бу-ы юмнэй үгсэй, сөнгэй болохоод, эднэр яахаб-даа, Эднээс уламжалан, түрмэдэ хуулан эднэр хэжэ-адалгүй, хашаа соогоураа ишэ, тийншэл хүндэлдэнэ. Эднээхэд гадна түрмөөс таагданааше хүнүүд ажал-гүй, баһад тархингаа хазайлан тэснэ зайгуулгажа яба-аар, мүнөөхн үүдхэдэ муу муухай хэрэгтэ нэгэжэ, тахнаа сүүдэй урда зогсоо, түрмэдэ бусажа өрхө-жаата болоно, 20-хоо 40 хүрэтэр наһатэй эднэр ажал-үдхэлмэрдэ орохо болохоод байра, пропиекагүй дээ-элээс тулгардана. Сэхэньс халахад, үсэгдэлдэ түрмэ-төө гаранан эднэртэ, мүнөө хүдмэлмэриг предприни-та хэн бэди хүдмэлмэри олоод үгсэ болоно? Түрмэдэ аухаада хэдхэньс байн мэргэлжэлтэ болон эднэр хаана ошохо, юу хэжэ болоно? Хэньсэ хаада эдхэ уу-ха, байн байра байдалтай болонх туслаа оролдог, эр-мэлээдэг гэжэ, Харин эднэр хаана орохо, ошохо бо-лоно? Яаа аргагүй болохоод эднэрэй зинлэнхн оло-гийн байсан гэрнүүдэд подат соо суглардаг хулгай-шадтай нэгдэлхэ, хулгай хэлээс, хүннэ сохихо, оло-нон эд зөөрнэ худалдаа, мүнэн болгоод, хулган-ааша гаргажа харгыдаа дахиаа ороно ха юм.

Хэлбэлэй хүдмэлмэригшэдтэй үгсэгдэн конферен-ци дээрэ эдэ бүгэдэ тухай дэлгэрэнгэ хөөрлөөдөн болоо. Бүхэ албанай хүтэлбэрлэгшэд Н. Н. Аннхеев, Н. Н. Пермяков, А. Г. Цыдыпов, А. А. Воронин гэшэд хүүл-лэй эдэ шиндхэгдэхэ болон асуудал дээрэ тогто-жо, олон тоото жээшэ, баримтанууды даада бэлэй. Эдэ асуудалууд шиндхэгдэнгэ охиондоо гэжэн аргагүй, Россия Федерациин, манай Республикын Правительст-вануудай зохиотой хуули зарлигууды аажма, түрмэдэ хуушад дунда абуулагдаа хүмүүнүүдгын, үйлд-бэрин хүдмэлмэри байжаруула тухай асуудлы шийд-хэгдүүн харамтай ха. Эднэрий орон дотоо довтой-жо эхилэн экономикай, политиксэ байдалтай мууда-лангаа, хулгай худалдай дэлгэрэн ябадалаа нэн түвүүл-лэн дуудхана бшуу.

Үхүүдэд колонниин начальни, дотоодын албанай под-полковник Т. А. Шагжиева, журналистуудай табиһан асуудалда нигжэ харюусана: — «Манай колоннидо хү-мүүжүүлэгшэд байдал ехэшүүлэгшэ дутуугүй, ту-луур туйган болохисиди. Үхүүдэд дээрэ дэлхэр хуу-шараа. Тэднэртэ сүлөө сагтаа зуржа, бэлэжэ һураха, мүн һурагшад хэрэгсэлүүд, сааран буталдана».

Бултанай мэдээлэр, хуулийн хата гүйсөөгүй үхүүдэд һурахаа болно, таагауур, хотын үйлсэ гудамжануу-лаар дуран сооноо зайгуулгаха, архи ууха, тамхи татаха, наркотикска бодосууды харгизхэ ушаар үлэрбөө үдэртэ олошорно. Эднэр булганда манай республикын үхүүдэд, Эхэ эсэгшэн хон, юу аад гэжэ тодорлуудаа, гэр бүлөө, гэр арихдааг, халхэй һамуу ябадалтай түрэлхид боло-жо, Эднэр үлэн хоолон, үзэг бөгшмөш мэдэхгүй, эхэ эсэгшэн энхэрлэгшээр халгашаһан үхүүдэд болоно. Эдэ-нэрий колоннидо байхдаа хэньс эрэдэггүй юм. Тинхэдэ урдандаа эднэртэ олондотой туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүл-дэг байхан юм. Мүнөө тиймэ хэмжээ абуулга үнгэргэ-дэхэ, эмхидхэгдэхэ болинхой.

Уршаар гэжэ гү, али хахуу тээшэ ершэн туһаламжа, зөөрөөр ажабайдалаа һайжаруула гэжмэний, ойро зуу-рын хэрэг гэжэ бээ. Тинхэдэ эднэртэ хэжэ хүдмэлмэри боложо, мэргэлжэ шадабаритай болохо гэжэн шухала асуудал нэн түрүүлэн гарааг эрэнэ. Ажал, хүдмэлмэри тээшэ хүмүүжүүлгын гол худалнуудтай нагэн байһанын хүн бүхэндэ ойлгоотой болоно бэшэ гү? Энэньс наха аргагүй баримталжа, эхэ үхүүдэдэ зүбөөр хүмүүжүүл-жэ, ажалтай замда гаргаха нагнн уялгаа мартангүй, аха нухадэй туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлгэ. Тэрэгүй наа, эдэ-нэрий саашаада хэн болохоод даа, ойлгосотой бэшэ гү?

Б. ЦЫРМПИЛОВ.

Дэлхэйн хоёрдохим дайны гол шухала үйлэ хэрэгүү-дэ уран байханы киногой аргаар харуулаа зорил-готойгоор «Зуун жэлэй гашуудал хохидол» («Тра-гедия века») гэжэн киносериялы 30-аад жэлэй тур-шада, тодорхойлоод, 1967 оноо эхилжэ, совет ки-норегиссер, СССР-эй ардай артист Юрий Озеровой хүтэлбэри доро кино буулгадгын уласхоорондын бү-лэг найруулан тааика дүүргэһэн байна. Энэ хадаа эхэ экранай 12 фильм, телевизонно 21 сери болоно. Ехэ хэмжээний энэ бүтээл Агуу Илалтын 50 жэлэй ойдо зориулагдана, апрелин 1-нээ телевизондээр харуулагдажа эхилжэ байхан юм. Тээд киносериял харуулагдаагүй.

Юуны эхэ боллоо? «Москва» киновидео-түбтэ Юрий Николаевич Озеровой уулзажа хөөрлөдөө. Энэ «Ханжонхой гэртэ» тэрэнэй «Агуухэ полко-водец Георгий Жуков» гэжэн фильмын түрүүшынхэ харуулагдажа байгаа. Тинхэдэ бүхэ юмны түрүү-шын аманһаа дуулажа абаха аргатай болоно байна.

АГУУХЭ ПОЛКОВОДЕЦ ГЕОРГИЙ ЖУКОВ. «ЗУУН ЖЭЛЭЙ ГАСУУДАЛ ХОХИДОЛ»

12 ОРОННО КИНОМАТОГРАФИСТНУДАН 30-аад ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА НАЙРУУЛАН БУУЛГААН
ЭДЭ ФИЛЬМУУДЫ МАНАН ОРОНОН ХҮН ЗОН ХАРАХА ГЭЭШЭ ГҮ?

— Юрий Николаевич, фильминтай түрүүшын хэсэ харуулагдажа байһан ушарар нэн түрүүн амар-шалба. Телевизонд мүнөө дээрэ биднэй хараа-гүй байһан хоёр сериэтэй энэ фильминтай 24 сериэтэй элэнтэйгэй амар хойлээ. той гэжэй гэжэ мэдэхэ на-наатайб.

— Еһын тэдхэ харамж үзэхэ болоо хаа, энэ сериа-лай бүридэлдэ ороногүй. Зү-гээр голынс барика хэлтэ-хэ болоо хаа, энэ хадаа се-риалай гол удхын, түгсэ-халын болоно. Дэлхэйн хо-ёрдохим дайны полковноде-цуурай дундаа эгэл гай-хамжаагүй тухай эдхэ ха-руулагдаа гэжэ. Энэ гай-хамжаагүй хүн, сэрэгтэй агух-э ажал абуулгажа тухай фильмин буулгажа гэжэ үнн-гөө хойшо наамажалдаг нэм. Энэ хадаа маршалтай үлдэ хубингаа яагыгсэ дүү-ргэһэн фильмин болоно. Би тэрэнэй түр доро дайла-лдан ха юмбид. Тэрэнэй газаршалуудад байһан жэлнүүдтэ тэрэнэй харил-садаг байһандаа омогсого-догш. Тинхэдэ миннэ гэр-тэмнн эрэдэг, би дачадань

айдаг байгаа. «Освобо-дени» гэжэн фильмин буул-гадгашин, Г. К. Жуковые зүбшлэлтшын болгоно-гоо үгсгүй юм. Үнэн дээрэ энэ бүтээлэ бэлүүлхэдэ-мин, шатаһаһа зүбшлэлт-шын байгаа нэн.

— Жуков тухай энэ фильмин найруулан буулга-даа, яамд гол зорилготой байгаа?

— Тэрэнэй үс сагай, ма-най орондэ сүхм дэлхэй дээрэ болонх шухала үйлэ хэрэгүүдэй орондоо агуу-хэ полководестой образ ха-руулаха гэжэн гол зорилго-тайна нэм. Эсэгэ орондоо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхэ эхэ тулалдануудта тэ-рэ хайшан тээд илажа ша-даа гэжэ харуулаха зорил-готой нэм. Хүүдээрн тэрэ-нэй оло дахин газаршалуул-лан үшарнууд байһан ааб-даа. Сталин, Хрушев, Бе-рине барика хаалга. Эндэ голхормоо юмнэн олон.

Энэ фильмын сэрэгтэй, политиксэ фильмин гэжэ нэрлэхэ нэм. Гэжэ зурча энэ монофильм болоно. Ресетч агуухэ хуурай рдине гүйсэхдхэн Михаил Улья-нов фильмын гол худамы

барика харуулаа. Дайнай түнн хроник, дайн тухай тээшэ буулгадгана уран байханай «Освободе-ние», «Солдаты свободы», «Витязя на Москву», «Ста-линград» фильмуудээ хэ-нэгүүдэ энэ фильмин соогоо хэрэгсэлээ.

— Зуун жэлэй гашуудал хохидол тухайгаа юу хэлэ-хэ байнат?

51 жэлэй саана, Ге-нигсберг шадар окол соо хэб-тэхэдэ, нинэ фильмин буул-гаха бодолдо абтаа нэм. XX авчн жэлэй тэг дунда ямар-эхэ гашуудал хохидолой болоһы ерээдүйн үетэн то-

Сериалаа буулгажа дүүр-гээбид. Дэлхэйн хоёрдохим дайнай түүхтэ шухала үйлэ хэрэгүүдэ үргэһөөр ха-руулаһаараа, дайн байл-лаанууды буулгажа хэрэг-ые эмхидхэхэ, тэрэньс бэлүүлэхэ талаараа «Зуун жэлэй гашуудал хохидол» сасуулаха юмнэн дэл-хэйн киногой түүхэдэ оло-хогүй гэжэ зориттойгоор хэлэхэ байна. Тэрэ шуната дайнай бүхы эхэ байл-даанууд — Москва ба Ста-линград шалар байдал, нүүд, Курск шадар боло-нон танкнуудай тулалдаан, Белоруссдахи довтолгэ-

лэдэг. Хэлсэний ёһоор, «Зуун жэлэй гашуудал хохидол» сериялы «Останкин» энэ орой апрелин 1-нээ харуулажа эхилжэ ёһотой байгаа нэм. Тээд бүлээрн Эсэгэ орондоо хамгаалгын Агуухэ дайн тухай үнэн зү-бсэ, Совет Армин дайшаль-тэй алдар солны харуулга-дугай хүсэнууд бин боло-нон байгаа ха. Олон тоото «хоёһон оперонууды», аме-рикан гурбадахим сортын фильмууды харуулжа, олоо олохо дуратайшууд олодо бшуу. Бөгөөр хэлэхэдэ, эл-дэ олон шалтар барика, сериял харуулжа саг хойшо-луулгадана байна.

— Тээд та ямар абуулга хэбтэ?

— Сценарин автор, най-руулан табиһан режиссёр нэн хадаа гол телевизон-ник гроссдин Иовлева тус-хай бэшэ эльгээб, Гүл-тингаа гол удхы тайлбар-лаад, 10—15 минута саг олжо, намтай хөөрлэдхы, энэ гуйгаа нэм.

— Уулзаа гү?

— Юун гэнэ гэшбэтэй! «Ородой демократин эсэгэ, нээ» олон хонго соо харюу хүлээгээб, харюу абаагүйб. Хэньсэ, тэрэнэй туһала-шанысхэ ладхын сагта хон-ходошгүй, Партократ бай-һан тэрэнэй зүрхэ сэдхэлдэ зохёохы ажалтанда ноёрхуу, дээрлэхүү үзэн ядалаа ходо-доо үлэхэй хаш даа. Рос-син сэхээтэний тогтойгоор соо болохо гэжэ эрмэлзэлдэ тэрэндэ энэ ушары хүлс-сэхөөр бэшэ. СССР-эй Ленискэ болон Гүрэнэй мангуудай лауреат, СССР-эй ардай артист, профес-сор, Эсэгэ орондоо хамгаал-гын дайн майор, Россия нийтин телевизонд гэжэ нэрлэдэг ОРТ-гэй худал-бэрлэгшэдэй нэгдэл хуу-ли гуримай ёһоор хандаһан болно ха юм. Тэрэндэ ор-ходо наһаарааше аха, сэр-эгтэй зиндаагаарше дээгүүр хүн гэшб. Тэрэньс на-раадаше бу абаал даа! Зохёохы ажалтай уласхоор-ондын коллективнэй олон хилэй туршада хон асари эхэ худмэлмэрид хүнлэтэй, гоор хандаха байгаагүй юм гү? Угы даа. Ветерануудай түлөө оролдогш хүнб гэжэ

нүүд ба Минские эзэлэн абаата, Днепрэс гатаалга ба Киевсэ сүлөөлгээ, Вар-шава болоһон эвстани ба Словакидахим националь-на востани, Бухарест, Бу-дапест ба Прагын түлөө тулалданууд, Висло-Одер-ско операци ба Берлинэе дайлан абага—экрэн дээ-лээ харуулагдаа. Гадна со-инизнуудай Африкада, Си-чилидэ болон Нормандида булһанын, Номгон дайш дээрэ Японтой болон дайш сериядаа харуулагдаа.

Эсэгэ орондоо хамгаалгын Агуухэ дайнай олон вете-рануудай коллективнэй на-нионикысэ байгуулаа, Тин-хэдэ Агуу Илалтын ой-болотой тэрэнэ дүүргэхэ гэ-жэн эхэ элэлтотой байгаа-бид. Илалтын байнгын үдэрнүүдтэ сериялаа бүхы оронгоһоо хүн ээндо ха-руулаха гэжэн эрмэлзэлнэй ойлгосотой.

— Тээд юун ганда наад болоо?

— Таанда хоёрдө үгсүү. «Премьер СВ» фирмэтэй саг соогоо хэлтэе багалан бай-гаади. Фирмэ телевизонно программануудай экранай сагыс худалдажа абадаг, тү-

бээ харуулхдаа, тэрэ у-дхилхандаа адли биддугуу-лан гаргана. Миннэ наха-наа хаа, ямаршэ сагай бо-лоо наа, тэрэ уанһаа ху-райгаар гараха гэжэн зорил-готой. Засаг баригшад олон олодо бүлгүүдтэй та-туйһын хоорондур мөн-шынээр гудлиран гарахыг, юрын, үнэн сэхэ демократ-гэжэ бээ харуулаа гэжэ тоолоноб.

— Тээжэ ядана хн.

— Эгээл тингэнээ. КПС-эй ЦК-гай секретарь бай-даа ахымин— спортын га-блата мастер, Россия ард-артист Николай Озеров уулзажа тухай гуйлтаа. 1967 ондо мүнөө наада ха-дандал тон адыар хад-һан юм. Тинхэдэ бүхэсохоо спортивна «Спартак» бү-гэм халан хандарха туйла-д хөөрөл байгаа юм. Ахын хоёр нара соо Яковлевтэй уулзаха гэжэ зобоо нэм. Тээд уулзажа шалаагүй.

Ойн байрай үдэрнүүдтэ 30 жэлэй туршада хон бүнэ-лэемнэй харуулаагүйн тус-лоо гроссдин Иовлевые а-шыс хуисэхгүйбид.

— Зуун жэлэй гашуудал хохидол ямар ерээдүйн тэб?

— Эсэгэ орондоо хамгаал-гын ба дэлхэйн хоёрдохим дайнай түүхэ тухай кино элэнтэй тугсэхэ, эрхтэй ёһотой болон ажалдааһан олоо уялгы дүүргээбид. Хү-рэндо фильмин харуулагда-гэжэ этгэнэдид. Харуула-дахын, түлөө оролдогш тнай үргэн экранда гары-гү?

— Мүнөө дээрэ оройдоо гурбан буулгабяр хэлхэйн Тэрэннэй хилын саага тэ-гадха. Манай орондоо оло-доо хоёрын үлэхэ.

Арад зоний омогитой болхо Георгий Константи-вич Жуковта нигээр ханда-жа байна! Энэ темэдэ гүр-эн түрн инмээр хандаһа-найн түлөө эхлэхтэр бид байна даа.

— Би тантай нэгэ наана-тайб, зүб хэлнэт.

Виктор КОЖЕМЯКО хөөрлөдөө.

(«Правда» газетин, 1995 оной майн 25-най дутаа-һаа).

БҮҮЛШЫН ШАЛГАЛТА

Буряадай багшанарай дээрэ һургуулийн буряад хэлэ бэшгэй факультет-дэй 5-дахн курсын оюу-дта методик, психологи болон педагогик ороно нүү-шынгэ гүрэнэй шалгалта-та июнийн 9-дэ барига. Гүрэнэй шалгалтын ко-мисси ВСГАКИ-гай дэл-хэйн литературин ка-федрэе даагша Н. Д. Хосомоев түрүүлэгшэтэй байба. Педагогикын эр-дэмтэй доктор, РАО-гай гэшүүн — корреспондент Э. Р. Раднаев, буряад хэлэ бэшгэй кафедрэе даагша, доцент В. Б. Махатов, тус кафедрын ахалаша багша Д. Б. Базарова, мүн педагогик-ын ба психологикын ка-федрын түлөөлэгшэд ко-миссин бүридэлдэ оро-нон байгаа.

Буряад хэлэ бэшгэй факультеттэй тусгаар на-гаг болгодоһоорн 5-жэлэй ойн байрай үдэшэ июнийн 16-да үнгэргэдэ-хөөр хараалагдаа. Шал-галта баринан оюуталта-тэндэ дипломууд барюу-лагдаха юм.

Б. БАЛДАНОВ.

ЭРХИМЛЭГШЭД УРМАСУУЛАГДАБА

Дээдэ.Онгостойн гоё бай-хан, ой соогоур зүг шынэ зүбөөр тодорлуулгын һонир-холтой мурьсоон боложо дүүрээ. Энэ мурьсоон за-луушуулай хэрэгүүдэй, айн-шадгын, физкультур болон спортын талаар комитет эм-хидхэһэн байгаа.

Түрүүшын үдэрэй дүн со-гохоод, Тугнын шулуун нүүрһонэй уурхайн электро-слесарь Дмитрий Юрьев, Түхнэһэй аймагай Шэмхын дунда һургуулийн һурагша Леонид Шлаганов, спортын ветерануудай дундаа За-байкалиин отрядтай худмэл-ришэн Владимир Барыши-ков, 30-дахн дунда һургуу-лийн 11-дхи классай һураг.

публикын чемпионной нэрэ ээргэдэ хүртээ.

Хуурай жалгада эрхүү-дэй дунда үнгэргэгдэн мурьсоонд хабаалагшад спортын мастерта кандидат, дай норматив дүүргэхэ бай-гаа, 40 эрхүүдэй дунда үнгэргэгдэн урилтаанда ха-баалагшад мэргэлжэ шада-бар харуулаа. Харин эдир-шүүл спортивна разрядуудаа дээшлүүлһэн байха юм.

Байгаа оной сентябрь на-рада түгсэхэлэй мурьсоон үнгэргэгдэхэ, чемпионнууд урмашуулагдаха бээ гээд хүлээнбид.

Г. БУХАЕВА, мурьсоонэй ахамад судь.

Бүхнөө дулаахан хоно-дог болоно, ургамалай лаб-лэ хүдхэхэ болохоод, по-мидорей расадаа газар һүүл-тахадн, Тинхэдэ хоорондо-хн зай 30 сантиметр, зу-рууд хоорондын зай 60 сан-тиметр байха зэргэтэй.

Бүхнэн дунда помидорой хойноһоо байн харуулан хэ-рэгтэй. Тэрэ хадаа саг соон-уулаха, шадаана худхана ушаар тэжээл оруулаха, бог-уһыньс түүхэ, үлүү наһа наамааней, орой дээрхн гур-бахаи-дүрбэдхн сасагшайн дээдэ хубинэ хуалжа хаяха шухала.

Нарата дулаан үдэрнүүдтэ ургалан помидор амта шэл-тээрээшэ байн, хангал бай-хан үнэртэй байдаг юм. Ха-рин бүрхэг үдэрнүүдтэ ур-

бээ расададтай саарһан алгаханууд соо һуулагда-хай һаан, үдхэлһэньс га-малтэхгүйн тула тэрэ зай, газрын һуулагархиха юм. Эшнүүдэйни татаууд наа, хэбүүдэн татаад һуулагдах шухала, һуулаха нухтантай ялада гүнзгэй байха зэрэгтэй. Ургамал хоорондын зай 10—12 сантиметр байһан дээрэ.

Удэрэй 20—25, һүнийн 16—17 градус дулаандаа помидор эршэтэйгээр ургадаг. По-мидорые үсөөншгөөр аад,

тон һайнаар уналхдаа дээрэ гээд заагдана.

Хэрбээ газар гэнтэ 1—2 градус хүйтн болоһон, помидор үхэжэ болохо. Тин-мэһэ хүйтэрхэ шынхын үзэгдэлт гү, али радиогер-соносхоогоо наан, бшуу түргэн ошоно, хушаха юм ааб даа.

Помидор гэжэдэ хуурай агаар шингитэй газар бог тои-шухала юм. Шингит эхэдэ на-һа (70 процент), эсэгүү-днэй уналжа болохо. Энэ ха-даа оорөө өөрыгөө үржүүл-

дэг ургамал юм. Тинмэһэ сасгаша байха үсдэн эшынэ модорон нинэ тин-шын хүдхэгшэ, уржал-гэһын, нулооххэ зэргэтэй.

8—10 хонотой турша соо нэгэ дахин тэжээл оруулаха да болохо. Холотой тэжээл-дэ помидор дугагүй. Калий, на селитр, уһаа, борно нисота, марганцовка гэжэ мэтэ бэлэнхээр олодог зүйлнүүдэ худхаж унал-балтай, эхэл байн.

Редациин олонштын худмэлмэри ба мэдээлэлэй таагар бэлдэб.

Һур харбалга

«ЭГЭЭЛ ЗАЛУУ, ЕХЭ ЕРЭЭДҮЙТЭЙ...»

болон дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мурьсоонүүд-тэ хабаадаха үрлэнхэй.

Захамын нотогта тинтотой Б. Цыремпилов һуулай жал хахадтай туршада ида-һаа эхэ амжалта туйлаа. Иднээд жал тэрэ Россия Федерациин чемпион хүртэ-һэн байгаа. Гадна Польшодо болон Санкт-Петербургта үнгэргэгдэн уласхоорондын ехэ мурьсоонүүдтэ шалгараа бай. Тинхэдэ Чехидэ боло-һон Тинхэдэ түрүү һуури эзэлхын түрөө мурьсоонэй түрүүшын үдэрнүүдтэ тэ-дэ урдуур абаараа түгсэ-хэлэй наадаа дүрнэл ша-дабаруулжэ, дүндүр һуу-рида гараа бэлэй. Нинэ эхэ мурьсоонүүдтэ хабаадаха даа, уршаггүйдөөшье наа, тэрэ зоригмоохонгүй, алдуу эндүүнүүдлээ зүб тоошолод хэжэ шададаг байһаараа бу-садаа шалгарлаа юм.

Россия Физическэ культу-ра болон спортын талаар комитеттэй, мүн оройн Гур харбалтын федерациин шийд-хээрээр Балжинниа Цы-ремпилов оройн Националь-на олимпийскэ суглуулга-мал командата оруулагдаһан байба. Туулаһан амжалтаа алдангүй, улам арьбадаха наа тэрэ ерэхэ яалдэ Хол-

боото Штатдуудай Атланта хотодо болохо XXVI Олим-пин наадануудта хабаадаха аргагүй.

Байһи он манай залуу харбалгада уршагтайгаар эхилээ. Гур харбалдаар Рос-син түрүү һуури эзэлхын түлөө Санкт-Петербургта үнгэргэгдэн үбэлэй мурь-соонд тэрэ 116 очко туд-жа, хүрэл медальар шагна-даа нэн. Тингээшэ нотогтай, үдэрнүүдтэ уласхоорондын ехэ мурьсоонүүдтэ шалгараа бай. Тинхэдэ Чехидэ боло-һон Тинхэдэ түрүү һуури эзэлхын түрөө мурьсоонэй түрүүшын үдэрнүүдтэ тэ-дэ урдуур абаараа түгсэ-хэлэй наадаа дүрнэл ша-дабаруулжэ, дүндүр һуу-рида гараа бэлэй. Нинэ эхэ мурьсоонүүдтэ хабаадаха даа, уршаггүйдөөшье наа, тэрэ зоригмоохонгүй, алдуу эндүүнүүдлээ зүб тоошолод хэжэ шададаг байһаараа бу-садаа шалгарлаа юм.

Россия Физическэ культу-ра болон спортын талаар комитеттэй, мүн оройн Гур харбалтын федерациин шийд-хээрээр Балжинниа Цы-ремпилов оройн Националь-на олимпийскэ суглуулга-мал командата оруулагдаһан байба. Туулаһан амжалтаа алдангүй, улам арьбадаха наа тэрэ ерэхэ яалдэ Хол-

нигээшэ харюусана: «Энэ та-даа дэлхэй дээрэ аларшн-һан Байгал нуурай эрхэй хуурун гэжэ. Тэрэ манай хуурун гэжэ. Тэрэ манай оройн харбалгад олоо эгээл залуу, эхэ ерээдүйн олоо. Саашааа улам эршэн-тэйгээр һорилго болохы хэбэл, хоо ошохо байба. Билдэ, тренерүүд, бэлитчэ бэрхэ залуу харбалгада наадаһан».

Удаан Балжинниа Цы-ремпилов оройнгоо суглу-лагдамал командын бүридэл-дэ сэржэ, США-да жал бү-рин үнгэргэгдэг Аримон куботта хүртган түлөө ээл-шалта мурьсоондэ хабада-һан байба.

Тренерүүд Ш. Хазанов К. Ермичев хоёр һуури һисридо В. Цыремпилов һа-дан Швейцарин Женев хотодоо бусажа ербэ ФИТА-гай Гранпри шада-хурлын түлөө уласхоорон-дын мурьсоондэ хабаада-даа, тэрэ 107 очко туджа з